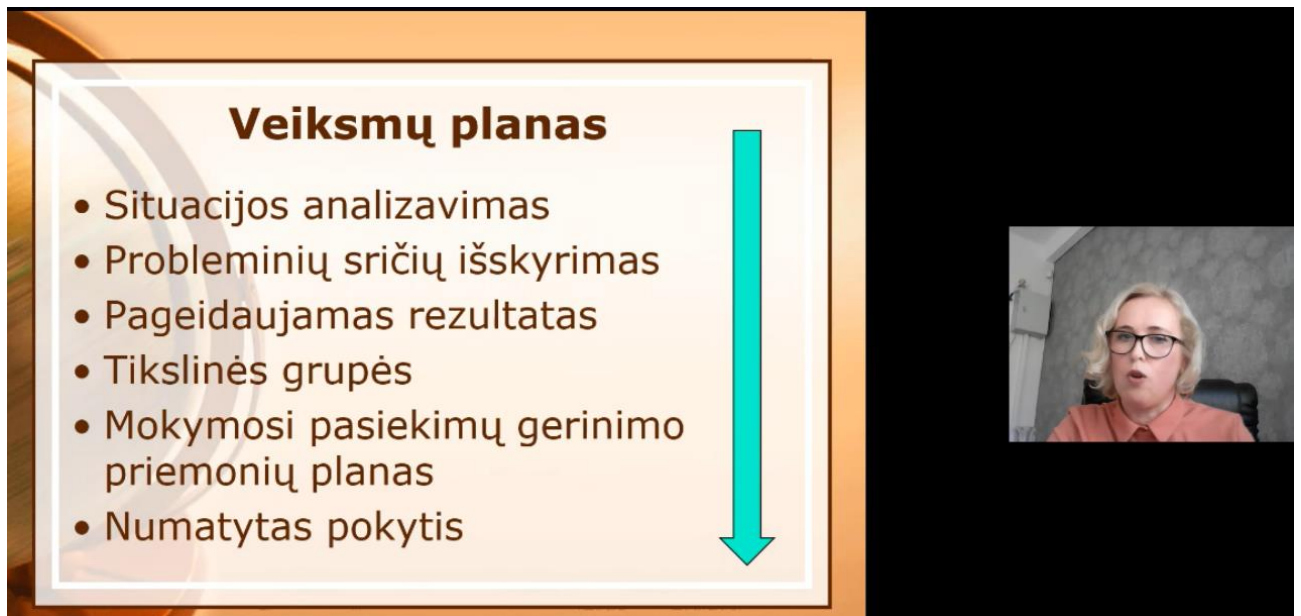

Viešosios konsultacijos „Pavadootojų lyderystė: mokinių pasiekimų nacionalinių duomenų „įdarbinimas“ mokykloje“, įvykusios 2021 m. rugsėjo 28 d.,

MEDŽIAGA

Vaida Būdvytienė, Klaipėdos „Versmės“ progimnazijos direktoriaus pavaduotoja ugdymui

Viskas prasidėjo nuo pavadinimo „standartizuoti testai“. Tik vėliau pereita prie pavadinimo – NMPP. Standartizuoti testai reiškia kontrolinę užduotį, o tai turi neigiamą atspalvį. Man patiko, kad pasiekimas reiškia „tiesi lazda“, teikti pagalbą, laimėti, atsižvelgus į tikslą. Tai pozityvūs žodžiai. Pirmiausia turime įsivertinti, po to išsiaiškinti, o po to teikti pagalbą. Mokykla, gavusi ataskaitas, turi ir kuo pasidžiaugti, ir ką tobulinti. Mums tai tikrai teikia naudos. Mokytojas, klasės auklėtojas, pagalbos specialistas praeina šiuos veiksmų plano etapus.

Veiksmų planas

- Situacijos analizavimas
- Probleminių sričių išskyrimas
- Pageidaujamas rezultatas
- Tikslinės grupės
- Mokymosi pasiekimų gerinimo priemonių planas
- Numatytas pokytis

Kiekvienas gauna ataskaitos eilutę ir veikia. Bet jei pritrūksta tėvų, nėra gerai. Todėl įtraukiame ir tėvus. Kaip „įdarbiname“?

Planavimas

Administracija	Mokytojai/auklėtojai
• Ugdymo planas • Veiklos planas • Kvalifikacijos tobulinimo planas • Metodinės tarybos veiklos planas	• Metodinių grupių veiklos planai/rekomendacijos • Ilgalaikiai planai • Auklėjamieji planai

Administracija peržiūri kitų metų veiklos planą, ugdymo planą, kvalifikacijos tobulinimo planą ir, žinoma, dirbame su metodinėmis grupėmis. Mokytojai rašo rekomendacijas, koreguoja ilgalaikius planus ir, jei reikia, pakoreguoja auklėtojų darbo planus, kad atsižvelgtų į individualius mokinių poreikius. Su mokiniu aptariama individuali pažanga, jo tikslai. Tą darome mokslo metų pradžioje ir mokslo metų pabaigoje. Tėvai turėtų koreguoti mokinio dienotvarkę. Gal tik apie 10 proc. mokinių su tėvais sąžiningai aptaria gautas ataskaitas. Tėvai pasižiūri lygį – patenkinamas ar kitoks, bet nėra atidesnio pastudijavimo, ką reikėtų kitais metais daryti, kad rezultatai gerėtų. Be tėvų įdirbio vargu ar ką pasieksime.

Mums labai svarbu ne tik akademinų žinių pasiekimas, bet ir mokinių savijauta pamokų metu, mokykloje. Labai naudingos „voratinklio“ diagramos su mokinių savijautos rodiklių duomenimis. Diferencijavimas, individualizavimas ir personalizavimas buvo viena silpniausių mokyklos veiklos sričių. Dvejus metus prie to dirbome. Po pirmų metų rezultatas nebuvo pagerėjęs, bet nenuleidome rankų. Peržiūrėjome mokytojų tobulinimą, kalbėjomės su vaikais, ką darome negerai. Mokiniai sako, jog mokytojai taiko. Šiais metais dešimtokų rezultatas jau geresnis. Nes mokytojai pasiūlė, kad būtų tėvams ir mokiniams paaiškinta, kas yra diferencijavimas, individualizavimas, personalizavimas. Mokiniai įsivaizduoja, kad mokytojas pasakys vaikams: dabar mes diferencijuosime. Bet mokytojai šių žodžių nemini, o diferencijavimas vyksta. Po paaiškinimų šis rodiklis šoktelėjo. Jei ateityje šis rodiklis nežemės, vadinasi, priežastis čia.

Mokiniai praėjusiais metais mažai ėjo į mokyklą, galėjo ir dėl šios priežasties pagerėti socialinio emocinio ugdymo rezultatai.

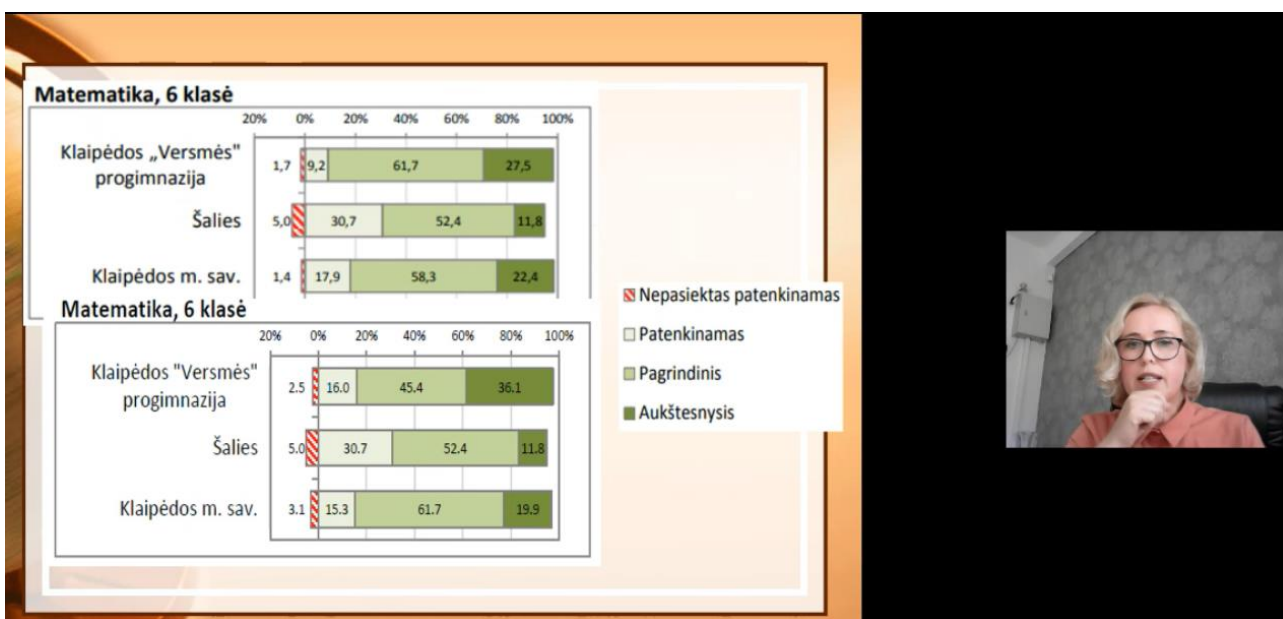
NŠA mokinių apklausa 2020 m.

5 aukščiausios vertės

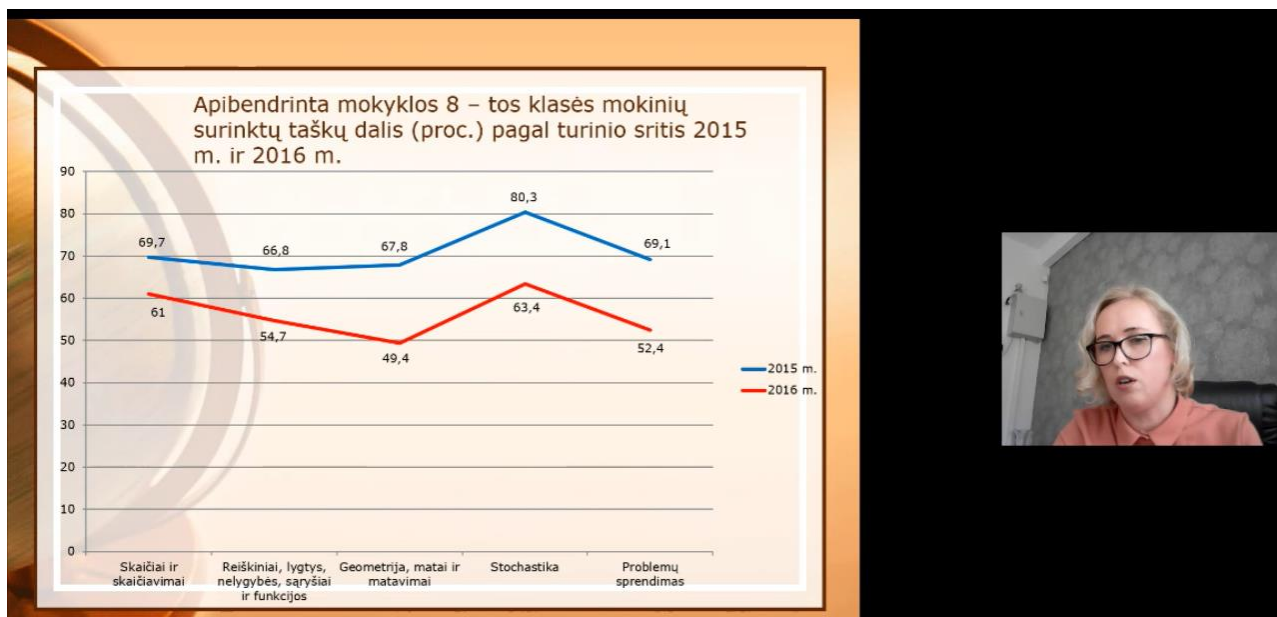
Per paskutinius 2 mėnesius aš iš kitų mokinių nesityčiojau	3,4	3,8
Per paskutinius 2 mėnesius iš manęs mokykloje niekas nesityčiojo	3,2	3,6
Man yra svarbu mokytis	3,5	3,5
Mano pasiekimų vertinimas man yra aiškus		3,3
Mokykloje esame skatinami bendradarbiauti	3,4	3,3

Mokytojai daugiau budėjo, gal tai padėjo. Reikia daugiau laiko, kad tai būtų galima geriau išsiaiškinti.

Matome, kad vienais metais 61,7 yra pagrindinio lygio, o kitais metais – 45,4. Daug dėmesio skyrėme gabių mokinių ugdymui, todėl jų rezultatai pagerėjo. Todėl „pasitraukė“ ir kitų lygių rezultatai.

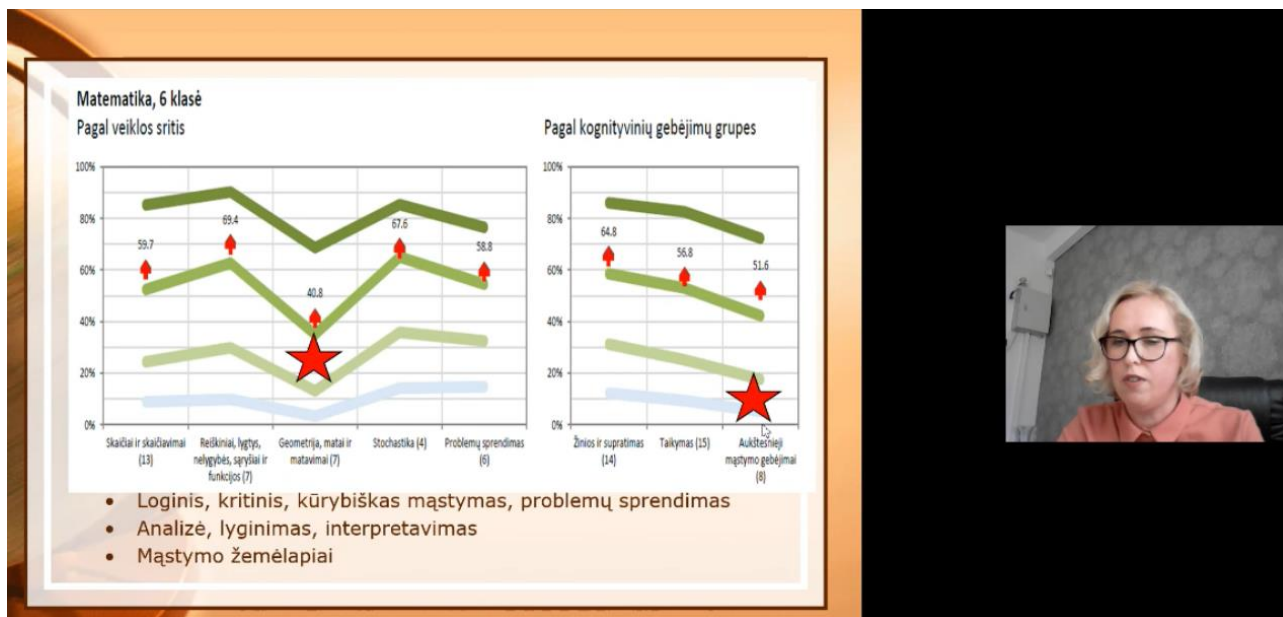
Kai kurie mokytojai pasidaro kelių metų diagramas ir lygina rezultatus, tendencijas. Tačiau tai priklauso ir nuo klasės. Mokytojai ruošia rekomendacijas kitiems mokytojams, kurie toliau mokys jų mokinius.

Skaidrėje matote 4 klasės mokytojos rekomendacijas.

Rekomendacijos

- *Pamokų metu orientuotis ne tik į žinių perteikimą, bet ir į aukštesnio lygio mąstymo gebėjimų ir kompetencijų ugdymą, ypač daug dėmesio skiriant mokinių mokėjimo mokytis kompetencijos ugdymui (Kodėl mokausi? Ko mokausi? Kaip mokausi? Mąstau, kaip sekasi?)*
- *Pamokose taikyti aktyvaus mokymosi metodus (įtraukianti paskaita, skaitymas, interviu, klasės ir grupės diskusija, savarankiškas darbas mažose grupėse, patyrimo pratimai, projektinė veikla ir kt.) Taip mokydami vaikai lengviau įtvirtina informaciją, įgyja žinių ir gebėjimų kritiškai mąstyti, pritaikyti žinias įvairiose situacijose.*
- *Daugiau dėmesio skirti raštingumo lygio, teksto suvokimo kelimui bei kalbinės raiškos ugdymui. Skatinti mokinius skaityti ir analizuoti grožinius ir informacinius tekstus.*
- *Reflektuoti savo darbo rezultatus ir dalintis gerąja patirtimi.*

Tai pakankamai gerai veikia.

Buvome išsikėlę tikslą ugdyti aukštesnius mąstymo gebėjimus. To siekdami, dalyvavome seminaruose, taikėme mąstymo žemėlapius. Kaip matome, aukštesniųjų mąstymo gebėjimų ugdymas šoktelėjo, kai kurių klasių net ypatingai.

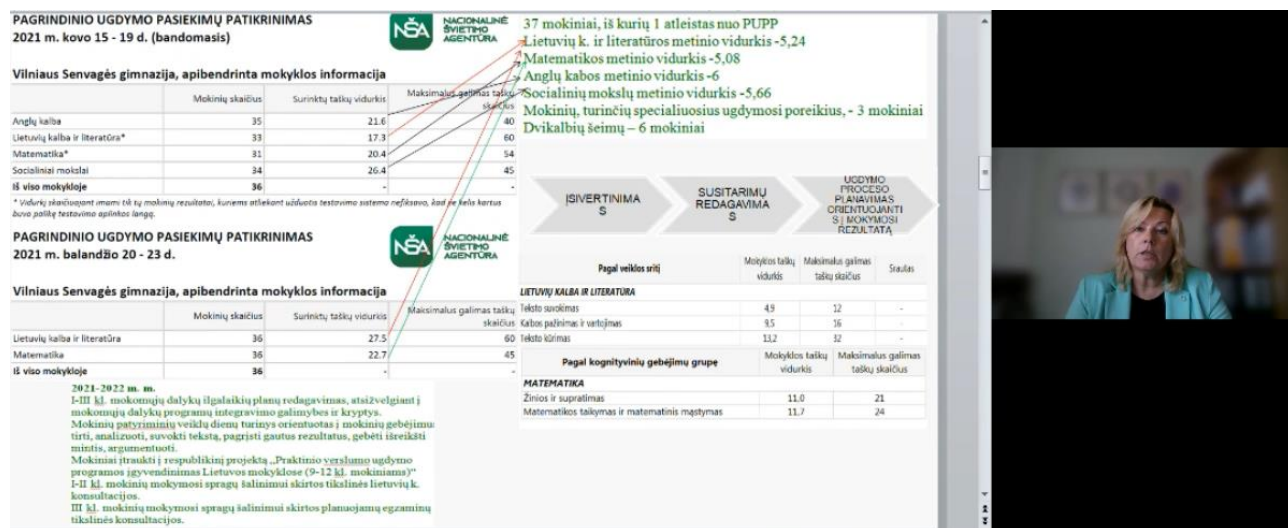
Yra „sveikos“ anketos, kurios leidžia mokytojui pasižiūrėti, kaip jo parengti mokiniai atrodo tarp kitų klasių. Mokytojas gali įsivertinti objektyviai. Kas mums skauda? Nuotoliniu būdu objektyvaus vertinimo negali būti. Tėveliai tikrai padeda, ypač pradinių klasių mokiniams. 8 ir 10 klasių mokiniai išeina į kitas mokyklas, todėl testų pažangos stebėjimą yra sudėtinga. Būtų idealu, jei iš nacionalinio lygmens institucijos gautume kiekvieno mokinio pažangą, rodančią kelerių metų rezultatus. Jei sakome mokiniams, kad vertinimas yra „nieko tokio“, jie atsipalaiduoja ir rezultatai žemesni. Manau, kad turi būti ir sunkių, ir lengvų užduočių, ir nebūtina visas užduotis atlikti.

Daiva Lebednikaitė, Vilniaus Senvagės gimnazijos direktoriaus pavaduotoja ugdymui

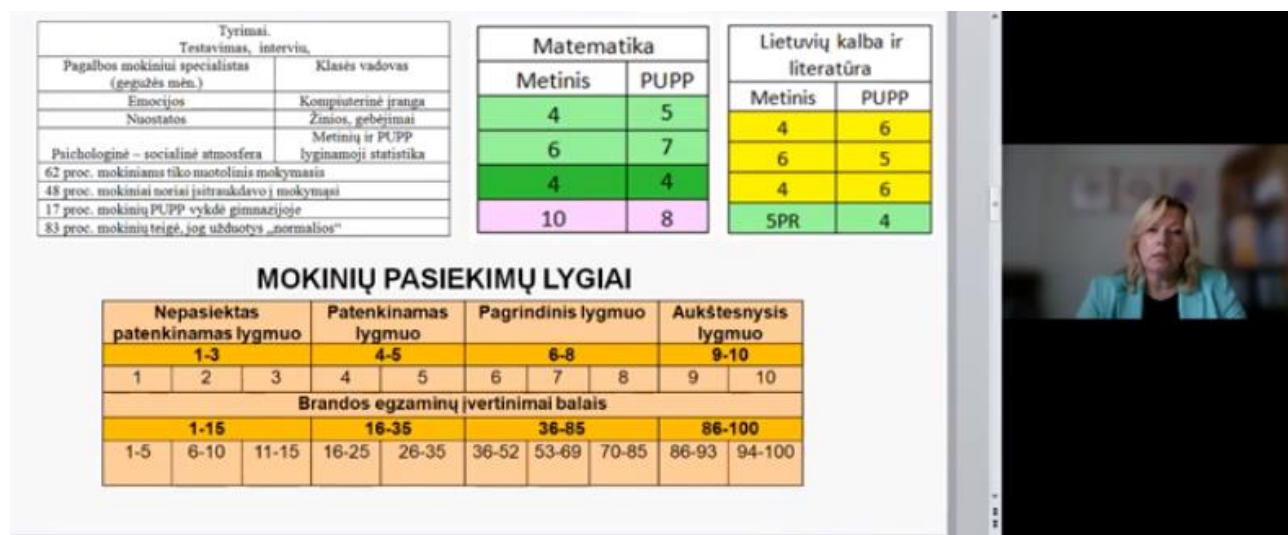
Praėjusiais metais 5 kl. NMPP rezultatus matote skaidrėje.

Tai buvo pirmą kartą į mūsų gimnaziją susirinkę mokiniai, jų nepažinojome. Atsižvelgdami į pasiektą rezultatą, toliau planavome savo veiklas: ką koreguoti ugdymo plane, ką keisti metodinių grupių veikloje. Vaikų vidurkiai buvo 6–7. Šioje klasėje yra 6 vaikai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių ir 2 vaikai, kurie tik mokykloje kalba lietuviškai. Visi šios klasės mokytojai peržiūrėjo ilgalaikius planus, užtikrindami raštingumą ir skaitymo gebėjimų ugdymą. Ieškojome gilesnės dalykų integracijos, panaudodami pamokas kitoje aplinkoje su kviestiniais svečiais, projektus, patyriminę veiklą. Rezultatai šiek tiek pagerėjo, bet metiniai pažymiai tokie patys, kaip ir pirmo pusmečio.

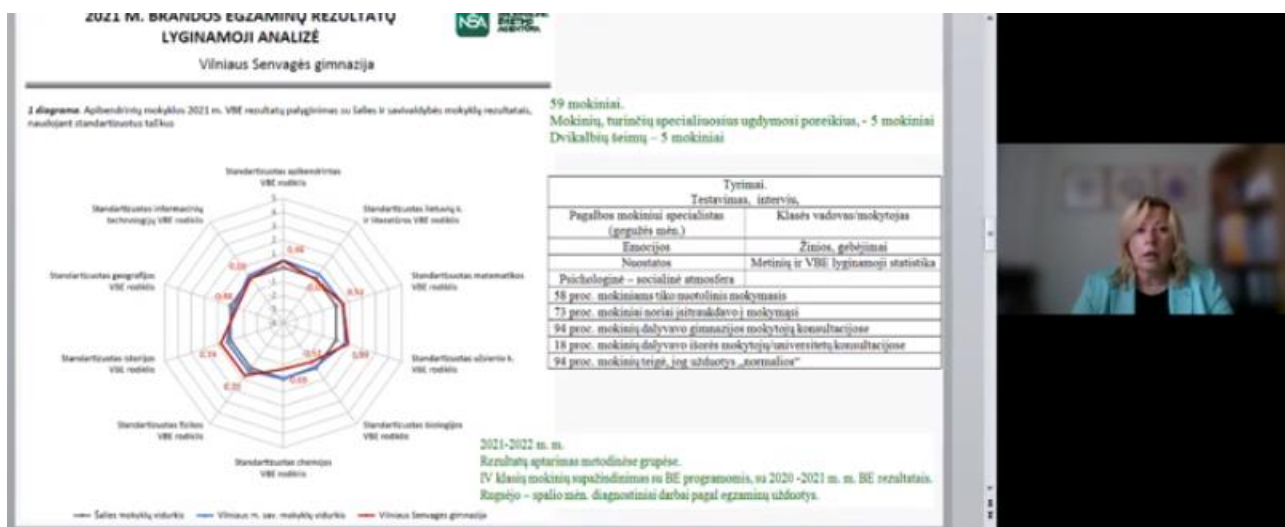

Turėjome dviejų klasių pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimą (PUPP). Vienas mokinių buvo atleistas. Trys vaikai turi specialiųjų ugdymosi poreikių, o šešių vaikų gimtoji kalba nėra lietuvių. Bandomajame PUPP mokiniai pasibandė savo technines galimybes. Dalis mokinių po to PUPP atliko mokykloje. Rezultatai didelių pokyčių neparodė. Lietuvių kalbos PUPP buvo sudėtingas, jų pasiekimai yra mažesni negu metiniai vidurkiai. Bet žvelgdami į kiekvieną vaiką atskirai, matytume tam tikrus plusus ir minusus. Visos išsklotos padeda mokytojams įsivertinti, koreguoti susitarimus ir planuoti ugdymo turinį. Pasiūlysiu kita kryptimi judėti patyriminės veiklos srityje, kad, suvokdami ir nagrinėdami tam tikrus reiškinius, mokiniai galėtų analizuoti tekstą, jį pagrįsti, pristatyti darbus didesnei auditorijai, kad lavintų minčių raišką. Šiais metais mokiniai yra įtraukti į verslumo ugdymo programą. Tikimės, kad pagerės matematikos rezultatai. Vaikams buvo skirtos ir tikslinės konsultacijos.

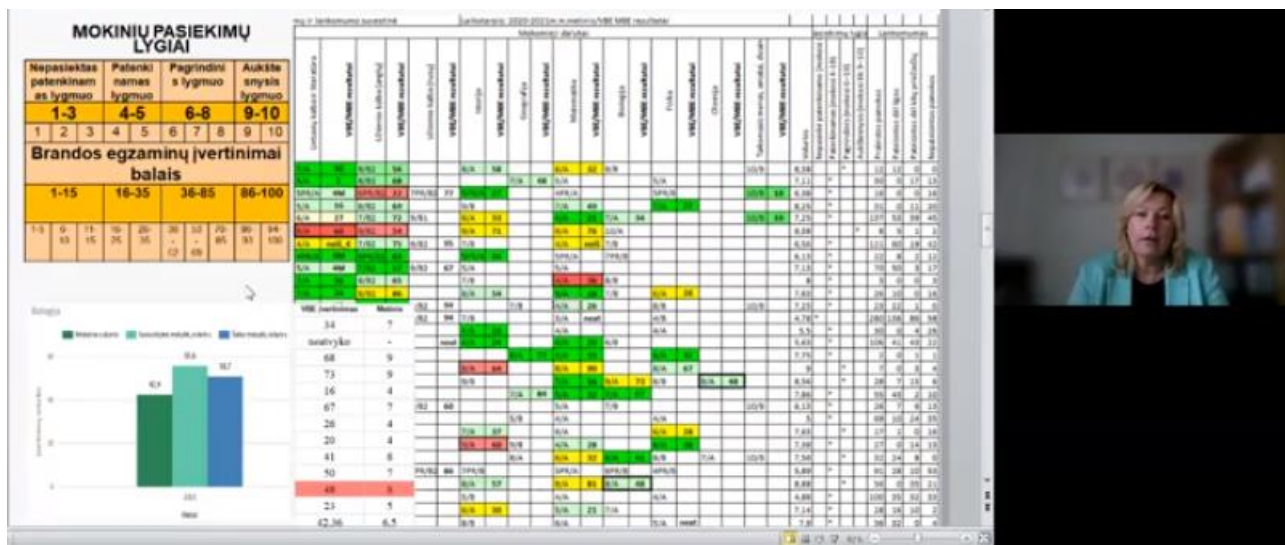

Pagalbos vaikui specialistai gegužės mėnesį atlieka tyrimą, naudodami testavimą, interviu. Jie bando išsiaiškinti, su kokiomis emocijomis, nuostatomis mokiniai baigia mokslo metus. Klasių vadovai po PUPP kalbėjosi su vaikais apie kompiuterinę įrangą, sąžiningą užduočių atlikimą. Rugpjūčio pabaigoje kiekvienas mokytojas laukia lentelės su kiekvieno mokinio dalyko metiniu pažymiu ir PUPP įvertinimu. Brandos egzaminų įvertinimus taip pat suskirstome į lygius (žr. ankstesnę skaidrę).

Mokiniai sakė, kad tik 62 proc. jų tiko nuotolinis mokymas. 48 proc. dešimtokų noriai įsitraukė į mokymąsi. 17 proc. mokinių atliko PUPP užduotis gimnazijoje. 83 proc. mokinių sakė, kad PUPP užduotys šiais metais buvo „normalios“. Puiku, kai vaikas turi metinį 4 ir iš PUPP gauna 4. Neblogai yra, kai mokinsys turi metinį 6, o iš PUPP gauna 7, lieka tame pačiame pagrindiniame lygyje. Blogiau, jei mokinsys turi metinį 10, o iš PUPP gauna 8. Tokiu atveju domimės giliau, analizuojame vaiko problemas. Ypač svarbios mokytojo įžvalgos, ką reikėtų daryti. Mokytojai patys peržiūri ilgalaikius planus, metodinę medžiagą ir patys ateina su pasiūlymais, ką reikėtų keisti.

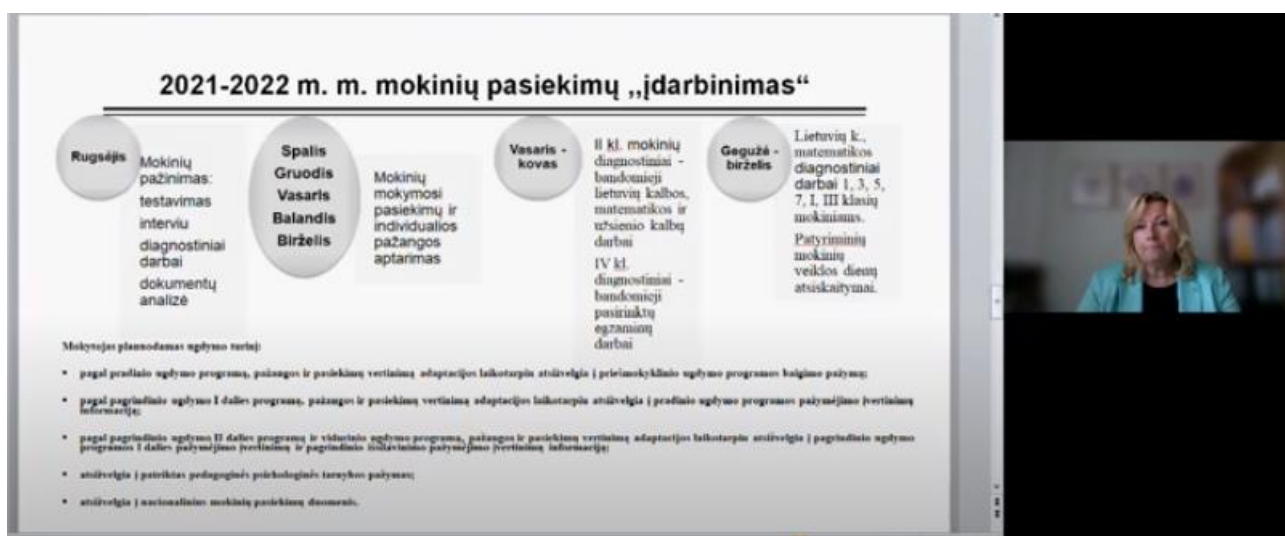
Šiais metais išleidome dvi dvyliktokų klases. Jose buvo penki specialiųjų ugdymosi poreikių mokiniai ir penki mokiniai iš dvikalbių šeimų. Raudona spalva rodo mūsų mokyklą. Mėlyna spalva žymi Vilniaus miestą, o juoda – šalies mokyklų vidurkį. Sunkiausiai sekėsi biologija. Kai gegužės mėnesį buvo daromas tyrimas apie tai, kokioje emocinėje psichologinėje atmosferoje mokiniai ruošiasi laukti brandos egzaminus, 58 proc. mokinių sakė, kad nuotolinis mokymas tiko, 73 proc. sakė, kad noriai įsitraukė į mokymąsi, 94 proc. mokinių dalyvavo mokytojų siūlomose konsultacijose. Nedidelis procentas mokinių rinkosi išorės konsultacijas. Džiaugiamės, kad mokiniai pasitiki savo mokyklos mokytojais. Kita vertus, reikėtų skatinti, kad mokiniai pasidomėtų ir kitų siūlomomis paslaugomis. Džiaugiamės, kad 94 proc. mokinių atsakė, jog užduotys jiems nebuvo netikėtos.

Visi laukia kiekvienos klasės, kiekvieno mokinio pasiekimų detalios analizės, tai yra palyginimo tarp metinių pažymių ir surinktų per egzaminus balų skaičiaus. Dar siejame ir su pamokų lankomumu. Prieš rugpjūčio mėnesio posėdį mokytojai domisi, kokios spalvos šiose skaičiuoklės lentelėse vyrauja: ar žalia, kuri reiškia, kad vaikas išsineša pagrindinio lygmens vertinimą ir atėjo su tokiu vertinimu, ar persoka iš vieno lygio į kitą, ar nukrito, pavyzdžiui, lietuvių kalbos metinį turėjo 9, o per egzaminą gavo tik 60 proc. taškų, t. y. šešto vertės pažymį (raudona spalva). Pasidžiaugiame, kad žalių spalvų mūsų lentelėse būna daugiau negu raudonų. Kadangi šiais metais silpna vieta buvo biologijos egzamino rezultatai, tai analizuojame priežastis, kodėl vienas ar kitas vaikas gavo ne tokį aukštą įvertinimą.

Išskyriau vieną mokinę, kuri mokėsi labai gerai, jos vidurkis buvo daugiau kaip 8, tačiau jos pasiekimai buvo netikėti, nes nesusitvarkė su savo vidine emocine būsena. Jos tėtis yra kinas, o mamytė lietuvė, ir ji „virė“ gyvenime – kas čia vyksta ir kodėl? Psichologė bandė padėti atsiriboti, bet kadangi tai buvo sunku, nelabai pasisekė per egzaminus. Bet per atestato įteikimą ji sakė, kad planuoja perlaikyti egzaminus.

Padarę tokią analizę, laukiame naujų mokinių. Rugsėjo mėnesį nustatome naujai atvykusiųjų mokymosi stilių, padedame susidaryti savo mokymosi planą.

Rugsėjo mėnuo skiriamas mokiniams pažinti. Vyksta testavimas, interviu, diagnostinės užduotys, jei kyla abejonių dėl mokinio mokymosi lygmens, kurį jis atsinešė, – dokumentų analizė ir koregavimas. Esame susitarę, kad kitais mėnesiais iki birželio vyksta mokytojų susitikimai prie bendro stalo, šiais metais tai vyko nuotoliniu būdu. Aptariame kiekvienos klasės kiekvieno mokinio pasiekimus, ar tikrai geras rezultatas, kaip vaikui dar galėtume padėti. Vasario–birželio mėnesiais vyksta diagnostiniai darbai iš didesnės apimties turinio (ciklo), kad mokytojai pasitikrintų, taip pat panaudotų galimas užduotis, skelbiamas Nacionalinės švietimo agentūros interneto svetainėje. Siekiam įsitikinti, ar pažymiai tikrai atitinka vaikų žinias.

INDIVIDUALIOS PAŽANGOS VERTINIMO TIKSLAI

Mokinio pažangą svarbu vertinti, nes:

- analizuojant mokinių pasiekimų duomenis, galime atpažinti stiprybes ir pastebėti spragas.
- parinkus mokymo strategijas, galime kaupti mokinius gilesnio supratimo ir mokėjimo link.
- parodant mokiniams jų padarytą pažangą, taip motyvuoti juos dar labiau stengtis.
- informuojant mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus) apie jų vaikų daroma pažangą, skatinti tėvus bendradarbiauti.

Stebima individuali pažanga → Aptariama su klasės vadovu → Aptariama su mokytoju → Aptariama su mokytojų bendruomene ir pagalbos mokiniui specialistais

Manome, kad itin svarbu stebėti vaiko individualią pažangą. Žinodami vaiko silpnybes, laiku pastebėję spragas, galime laiku ištaisyti. Kai vaikai ir mokytojai kartu analizuoja rezultatus, atsiranda geresnis vienas kito suvokimas, judėjimas mokymosi link, pagarba vienas kitam. Kartu gerėja ir vaikų emocinė būsena. Siekiama, kad jei nebūtų taip įsiaudrinę prieš patikrinimą.

PASIEKIMAI = PAŽANGA + REZULTATAI + ĮGUDIMO LYGIS

- **Pažanga** įvykęs pokytis akademiniame, socialiniame, emociniame ir kt. asmens gyvenimo srityje (kriterijus – asmens pastangos).
- Kai kalbame apie įgytų žinių ir gebėjimų visumą fiksuotu laiku, kurį galime pamatuoti ir palyginti su Bendrosiose programose numatytais siekiniais, kalbame apie rezultatus.
- Aptariant pasiekimus, svarbus ir dar vienas komponentas – įgudimas atlikti užduotį tam tikru lygiu, jis atskleidžia atliktos užduoties kokybę.

Kas antrą savaitę klasės vadovas su mokiniais aptaria:

- Įgudimą atlikti užduotį.
- Rezultatus.
- Kokios pažangos siekia ugdytinis?

Kas mėnesį mokytojas analizuoja mokinių:

- Įgudimą atlikti užduotį.
- Rezultatus.
- Aptaria su mokiniais daromą pažangą.

Spalio, gruodžio, vasario, balandžio, birželio mėnesio pradžioje mokytojų tarybos posėdžiuose aptariami konkrečios klasės mokinių pasiekimai, daroma pažanga.

- Klasė vadovų darbo su mokiais pristatymas, aptarimas.
- Mokytojų darbo su mokiais pristatymas, aptarimas.

Esame sutarę, kad kas dvi savaitės, bet ne rečiau kaip kartą per mėnesį klasės vadovas aptaria mokinių bendrąsias kompetencijas, ar viskas gerai, ar reikia kokios nors pagalbos. Mokytojai yra sutarę, kad aptarinėja vaikų kiekvieno mėnesio rezultatus.

MOKOMŲJŲ DALYKŲ PROGRAMŲ INTEGRAVIMO KRYPTYS

Išsakykite gijas ir savo daktelį,
išaukštinę kelius; Lietuvoje pilnakabinis

- Integruoto turinio pamokos;
- Pamokos netradicinėje aplinkoje:
 - ✓ pamokos, kurias veda svečias (iai);
 - ✓ pamokos, vykstančios netradicinėse erdvėse;
 - ✓ pamokos už gimnazijos ribų.
- Projektinė veikla, patyriminės mokinių veiklų dienos;
- Tradiciniai renginiai ir ritualai;
- Neformalaus švietimo veikla.

Mokytojai, siekdami pastiprinti vienas kito dalyko ugdymo turinį, susitaria dėl integruotų pamokų, kurios gali vykti netradicinėje aplinkoje. Be to, jie stengiasi padėti mokiniams siekti geresnių rezultatų projektine veikla, organizuojamos patyriminio ugdymo dienos, tradiciniai renginiai, neformalaus švietimo veiklos. Taigi visus metus mokomės, kad sužinotume galutinius rezultatus. Į mūsų gimnaziją nesusirenka itin gabūs vaikai. Joje mokiniai randa savo vietą tarp visų kitų ir – svarbiausia – jaučiasi gerai. Nes viena iš mokyklos stiprybių – mokinių santykiai su mokytojais. Manau, tai yra varomoji jėga, siekiant gerų mokymosi rezultatų. Toks giluminis rezultatų analizavimas mokykloje vyksta jau penkeri metai.

Rima Veličkienė, Kauno r. Zapyškio pagrindinės mokyklos direktoriaus pavaduotoja

Rezultatus iš karto aptariame su dalykų mokytojais ir mokiniais, jų tėvais. Išskiriame stipriąsias ir silpnąsias puses, atkreipiame dėmesį į galimybes, ieškome motyvuojančių priemonių. Aptariame toje pačioje klasėje dirbančių mokytojų profesiniuose pasitarimuose. Juose siekiame numatyti bendras darbo gaires ir rekomendacijas.

Procentinė išraiška – akivaizdesnis palyginimas

Pagal veiklos sritį	Mokyklos taškų vidurkis	Maksimalus galimas taškų skaičius	
MATEMATIKA			
Reiškiniai, lygtys, nelygybės, sąryšiai ir funkcijos	11,3	13	$= (11,3/13) * 100 = 87\%$
Skaičiai ir skaičiavimai	12,9	14	$= (12,9/14) * 100 = 92\%$
Geometrija, matai ir matavimai	7,8	13	$= (7,8/13) * 100 = 60\%$
Stochastika	4,2	5	$= (4,2/5) * 100 = 85\%$
Problemų sprendimas	2,7	5	$= (2,7/5) * 100 = 54\%$

Gavę duomenis, pirmiausia išsiaiškiname, ar mokame juos skaityti. Kad būtų aiškiau, įsivedame procentus ir skaičiuojame, kiek procentų surenkame iš visų galimų.

Matematikos rezultatai, 8 klasė

Silpnesnės veiklos:

- 1) Problemų sprendimas;
- 2) Geometrija, matai ir matavimai.

Pagal veiklos sritį	Mokyklos taškų vidurkis	Mokyklos taškų vidurkis (pilnai baigusių testą)	Maksimalus galimas taškų skaičius
MATEMATIKA			
Reiškiniai, lygtys, nelygybės, sąryšiai ir funkcijos	11,3 (87 proc.)	11,7 (90 proc.)	13
Skaiciai ir skaičiavimai	12,9 (92 proc.)	13,1 (93 proc.)	14
Geometrija, matai ir matavimai	7,8 (60 proc.)	7,9 (61 proc.)	13
Stochastika	4,2 (84 proc.)	4,3 (86 proc.)	5
Problemų sprendimas	2,7 (54 proc.)	2,9 (58 proc.)	5

Matome, kad, pavyzdžiui, sritis „Reiškiniai, lygtys...“ yra 87 proc., „Stochastika“ – 84 proc. Toks aiškumas svarbus, kalbant su mokiniais ir jų tėvais. Džiaugiamės gerais rezultatais – procentais. Bet analizuojame ir akcentuojame tai, ką galime pagerinti.

Skaitymo rezultatai, 8 klasė

Silpnesnės veiklos:

- 1) Teksto pobūdžio ir kalbinėsraiškos suvokimas;
- 2) Teksto visumos ir detalių suvokimas;
- 3) Tiesioginių išvadų darymas.

	Mokyklos taškų vidurkis	Mokyklos taškų vidurkis (pilnai baigusių testą)	Maksimalus galimas taškų skaičius
Pagal teksto suvokimo aspektus			
Nuomonės/požiūriai	5,2 (86 proc.)	5,2 (86 proc.)	6
Teksto pobūdis ir kalbinėraiška	2,5 (62 proc.)	2,5 (62 proc.)	4
Veikėjai/objektai	6,2 (88 proc.)	6,2 (88 proc.)	7
Teksto esmė	3,6 (90 proc.)	3,6 (90 proc.)	4
Teksto visuma ir detalės	12,4 (78 proc.)	12,4 (78 proc.)	16
Pagal skaitymo pasiekimų sritis			
Tiesioginės informacijos radimas	7,2 (80 proc.)	7,2 (80 proc.)	9
Tiesioginių išvadų darymas	8,7 (79 proc.)	8,7 (79 proc.)	11
Interpretavimas	9,6 (80 proc.)	9,6 (80 proc.)	12
Vertinimas	4,3 (86 proc.)	4,3 (86 proc.)	5

Teksto suvokimas – didžiausia problema. Mokiniai skaito, bet nesuvokia, ką perskaito. Problema yra ir dėl išvadų darymo.

Matematikos ir skaitymo rezultatų palyginimas, 8 klasė

Silpnesnė sritis ir matematikoje, ir skaityme:
aukštesnieji mąstymo gebėjimai

Pagal kognityvinių gebėjimų grupę	Mokyklos taškų vidurkis	Mokyklos taškų vidurkis (pilnai baigusių testą)	Maksimalus galimas taškų skaičius
MATEMATIKA			
Žinios ir supratimas	12,6 (84 proc.)	12,9 (86 proc.)	15
Taikymas	17,6 (80 proc.)	17,8 (81 proc.)	22
Aukštesnieji mąstymo gebėjimai	8,8 (68 proc.)	9,1 (70 proc.)	13
SKAITYMAS			
Supratimas ir žinių taikymas	12,2 (81 proc.)	12,2 (81 proc.)	15
Aukštesnieji mąstymo gebėjimai	17,6 (80 proc.)	17,6 (80 proc.)	22

Palyginame tos pačios klasės matematikos ir skaitymo rezultatus. Pamatome, kad silpniausia sritis yra aukštesnieji mąstymo gebėjimai. Bet, žvelgiant šalies mastu, tai nėra išskirtinumas. Tokia realybė, ir kiekviena mokykla turi kažką daryti. Mokytojams buvo sunkiausia įsisąmoninti taškų vidurkio ryšį su procentais ir įsivertinti. Taškų vidurkio pavertimas procentais leidžia pamatyti, kur yra silpniausia vieta.

Išvados, matematika (8 klasė)

Pastebėta problema	Numatomas problemos sprendimas	Bendradarbiavimo galimybės
1) Ne visi mokiniai spėjo pabaigti spręsti užduotis.	Taikyti metodus ir būdus, padedančius mokiniams greičiau atlikti užduotis.	Veikla. Matematikos mokytojai, dirbantys 8-toje ir 9-toje klasėse dalinasi patirtimi, kokie metodai ir būdai užduočių atlikimo tempui spartinti labiausiai tiko buvusiems aštuntokams. Matematikos mokytojai pasidalina savo patirtimi ir pastebėjimais tarpusavyje bei su kitų dalykų mokytojais. Bendradarbiavimo forma. Mokytojų individualūs pokalbiai, profesiniai dialogai.
2) Silpniau už kitas atlikta temos „Geometrija, matai ir matavimai“.	Daugiau dėmesio skirti temai „Geometrija, matai ir matavimai“, ypač uždavinio sprendimo, atsakymo, matavimo vienetų užrašymui.	Veikla. Suderinti uždavinių sprendimo, atsakymų, matavimo vienetų užrašymą. Pasidalinti geometrijos, matavimo ir matavimo vienetų uždavinių komplektais. Bendradarbiavimo forma. Matematikos mokytojų individualūs pokalbiai.
3) Silpniau už kitas atlikta temos „Problemų sprendimas“ užduotys.	Rengti konkursus, viktorinas, „Galvočių“ popietes, paruošti ir įgyvendinti atitinkamų matematikos modulių ar STEAM būrelių programas.	Veikla. Matematikos mokytojai pasidalina šia tema savo sėkmingiausios veiklos patirtimi ir įmanomomis bendradarbiavimo galimybėmis su kitų dalykų mokytojais. Bendradarbiavimo forma. Mokytojų individualūs pokalbiai; profesiniai dialogai.

Tada darome išvadas ir priimame sprendimus. Pavyzdžiui, jei ne visi mokiniai spėjo pabaigti spręsti uždavinius, mokytojai nusprendžia taikyti metodus ir būdus, padedančius greičiau atlikti užduotis. Ir kokia turi būti veikla: mokytojai, dirbantys 8 ir 9 klasėse (nes mokiniai bus ruošiami pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimui), dalijasi patirtimi, kokie užduočių atlikimo spartinimo būdai yra geriausi. Profesiniai pokalbiai vyksta ir individualiai, ir tarp toje pačioje klasėje dirbančių mokytojų. Tai svarbu atskleidžiant, jog metodai ir būdai nėra panašiai veiksmingi bet kurioje klasėje. Kiekvieną pastebėtą problemą išnagrinėjame, analizuodami ir skaitymo rezultatus.

Išvados, skaitymas (8 klasė)

Pastebėta problema	Numatomas problemos sprendimas	Bendradarbiavimo galimybės
1) Silpniau už kitas atlikta temos „Teksto pobūdis ir kalbinė raiška“.	Taikyti metodus ir būdus, stiprinančius mokinių teksto pobūdžio suvokimą ir kalbinę raišką.	Veikla. Lietuvių kalbos ir literatūros mokytojai, dirbantys 8-toje ir 9-toje klasėse dalinasi patirtimi, kokie metodai ir būdai labiausiai stiprina mokinių teksto pobūdžio suvokimą ir kalbinę raišką. Bendradarbiavimo forma. Mokytojų individualūs pokalbiai.
2) Silpniau už kitas atlikta temos „Teksto visuma ir detalės“	Taikyti metodus ir būdus, stiprinančius mokinių teksto visumos ir detalių suvokimą.	Veikla. Lietuvių kalbos ir literatūros mokytojai, dalinasi patirtimi, kokie metodai ir būdai labiausiai stiprina mokinių teksto visumos ir detalių suvokimą. Bendradarbiavimo forma. Lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų individualūs pokalbiai.
3) Silpniau už kitas atlikta temos „Tiesioginių išvadų darymas“.	Taikyti metodus ir būdus, stiprinančius mokinių tiesioginių išvadų darymą.	Veikla. Lietuvių kalbos ir literatūros mokytojai pasidalina šia tema savo sėkmingiausios veiklos patirtimi ir įmanomom bendradarbiavimo galimybėm su kitų dalykų mokytojais. Bendradarbiavimo forma. Mokytojų individualūs pokalbiai; profesiniai dialogai.

Tą aptariame ir su tėvais: kokia problema, koks numatomas problemos sprendimas ir kokios bendradarbiavimo galimybės.

Matematikos rezultatai, 4 klasė

Silpnesnės veiklos:

- 1) Skaičiai ir skaičiavimai;
- 2) Komunikavimas ir problemų sprendimo strategijos

Pagal veiklos sritį	Mokyklos taškų vidurkis	Mokyklos taškų vidurkis (pilnai baigusių testą)	Maksimalus galimas taškų skaičius
MATEMATIKA			
Komunikavimas ir problemų sprendimo strategijos	4,4 (73 proc.)	4,4 (73 proc.)	6
Skaičiai ir skaičiavimai	10,7 (71 proc.)	11,1 (74 proc.)	15
Reiškiniai, lygtys, nelygybės	4,3 (86 proc.)	4,3 (86 proc.)	5
Geometrija, matai ir matavimai	9,5 (79 proc.)	9,8 (82 proc.)	12
Statistika	1,6 (82 proc.)	1,6 (82 proc.)	2

Nagrinėdami ketvirtokų matematikos rezultatus, taip pat išskiriame silpnėsnes veiklas, kaip antai, „Skaičiai ir skaičiavimas“. Pastebėjome, jog ši veiklos sritis 8 klasėje buvo stipriausia. Todėl nusprendėme šią sritį stiprinti pradinėse klasėse.

 Skaitymo rezultatai, 4 klasė Silpnesnės veiklos: 1) Tiesioginių išvadų darymas; 2) Teksto esmės suvokimas.				
		Mokyklos taškų vidurkis	Mokyklos taškų vidurkis (pilnai baigusį testą)	Maksimalus galimas taškų skaičius
	Pagal teksto suvokimo aspektus			
	Teksto esmė	2,4 (59 proc.)	2,4 (59 proc.)	4
	Teksto visuma ir detalės	9,0 (61 proc.)	9,0 (61 proc.)	14
	Veikėjai / objektai	3,7 (61 proc.)	3,7 (61 proc.)	6
	Nuomonės / požiūriai	1,9 (63 proc.)	1,9 (63 proc.)	3
	Kalbinė raiška	2,4 (81 proc.)	2,4 (81 proc.)	3
	Teksto pobūdis	0,7 (69 proc.)	0,7 (69 proc.)	1
	Pagal teksto suvokimo aspektus			
	Tiesioginės informacijos radimas	6,7 (67 proc.)	6,7 (67 proc.)	10
	Tiesioginių išvadų darymas	3,8 (54 proc.)	3,8 (54 proc.)	7
	Interpretavimas	4,9 (70 proc.)	4,9 (70 proc.)	7
	Vertinimas	4,7 (67 proc.)	4,7 (67 proc.)	7

Nagrinėjant skaitymo rezultatus, veiklos „Tiesioginių išvadų darymas“ ir „Teksto esmės suvokimas“ kaip silpniausios buvo nustatytos ir 4, ir 8 klasėse. Tai rodo, kad mokytojams reikia ieškoti kitų būdų. Nors nėra labai blogai, nes „Tiesioginių išvadų darymas“ pagal procentinę išraišką – daugiau kaip pusė. Atkreiptinas dėmesys, kad šie rezultatai nėra tų pačių vaikų. Tokias lenteles iš Nacionalinės švietimo agentūros gauname antri metai. Bet šių ketvirtokų rezultatus galėsime palyginti, kai jie bus aštuntokai.

NMPP duomenų panaudojimas

- Skiriant mokinių poreikiams tenkinti valandas dalykų moduliams, konsultacijoms;
- Organizuojant neformalųjį švietimą;
- Dalyvaujant projektinėje veikloje;
- Planuojant pažintines, kultūrines veiklas;
- Diferencijuojant mokinių veiklą pamokoje.

Rezultatus panaudojame ugdymo procesui planuoti (žr. ankstesnę skaidrę). Daug dėmesio skiriame matematikos konsultacijoms, pradinukai dalyvauja „Scratch“ programoje, nes gali įsisavinti lietuvių kalbos ir matematikos žinias. Tik svarbu mokinius sudominti. Mokymas nieko nereikia. Mokinys turi susidomėti tuo dalyku. Tam padeda naujosios technologijos. „Scratch“ programoje pradinukai kuria veikėjo aprašymą, mokosi tiesioginės kalbos, pasakodami istoriją, dinamiškai keičia fono paveikslėlius, per matematikos programą supažindinami su algoritmais, programuoja geometrinių figūrų piešimą, veikėjų judėjimą skirtingomis koordinačių sistemos dalimis. Atrodo, kad tai „žaidimas“, bet jis suteikia vaikams naujų gebėjimų. Dalį neformaliojo švietimo pamokų panaudojame žaidimams, kuriuos žaisdami mokiniai įgyja dalykinių gebėjimų, pavyzdžiui, „Viešo kalbėjimo menas“, „Teksto kūrimo menas“. Dalyvaujame projekte „Informatika pradiniam

ugdyme“, „Matematikos gebėjimų ugdymas, sukuriant ir panaudojant inovatyvias erdves“, šie projektai padeda lavinti mokinių mokslumą. Mokytojai nagrinėja NMPP rezultatus pagal lygius ir atitinkamai diferencijuoja mokinių veiklą pamokoje. Mes, pavaduotojai, turėtume ypač skatinti mokytojus mokytis, dalyvauti kvalifikaciniuose seminaruose, ypač mokytis sudominti mokinius. Kauno pedagogų švietimo centras organizuoja mokymus „Lego priemonių naudojimas matematikos pamokose“, sprendžiami loginiai uždaviniai. Vyresnio amžiaus mokytojai sako: „Ką ten naujo sužinosime?“ Bet iš tikrųjų yra ką sužinoti.

Dr. Asta Ranonytė, Nacionalinės švietimo agentūros direktoriaus pavaduotoja

Rengdamasi pranešimui, atsidariau šioms mokykloms siųstus duomenis ir permąsčiau, ką aš daryčiau, jei matyčiau tokią informaciją. Galvoju, kodėl nepadaryti to nacionaliniu lygmeniu visiems, ką Rima sakė. Nudžiugino, kad esate labai drąsūs, nes kiekvienas išdrįsta rodyti duomenis visai Lietuvai. Tačiau skaičiai iš esmės nieko nereiškia, jei neįdedame į kontekstą, pavyzdžiui, jog yra dvikalbė mokinio aplinka, specialieji mokymosi poreikiai, mokytojų kaita. Aš taip pat turiu galimybę dalyvauti trišaliuose pokalbiuose. Viena vertus, tai atrodo tobula: diferencijavimas, individualizavimas, aukštesnieji mąstymo gebėjimai ir t. t. Mokinių tėvams visa ši retorika sunkiai suprantama. Mes visų tėvų neapšviesime šiuo požiūriu. Turime pakeisti „registrą“, kalbėdamiesi su tėvais, mokytojais, mokyklų vadovais, pavaduotojais. Pavaduotojos sakė, kad mokyklose keičiami planai, – tai yra drąsu, nes mokytojas „išimamas iš jo komforto zonos“. Bet siūlyčiau nedaryti veiksmo dėl veiksmo, o įsivesti rodiklius, kuriuos taikant būtų galima matuoti pažangą. Jei sakome, kad vienam vaikui pasisekė, o kitam nepasisekė, tai nesuteikia pasitikėjimo, jog aš galiu pakeisti situaciją. Skaičiai rodo, kai vaikai moka matematiką, bet jie nemoka ne matematikos, o nemoka atlikti konkrečios smegenų (protinės) veiklos. Kaip ir sakė pavaduotojos: perskaityti užduotį ir suprasti, suskaidyti ją dalimis, nusibrėžti brėžinį ir rasti, kokie duoti duomenys jau veda į atsakymą. Nemoka atrastos informacijos susieti su duotais duomenimis, nemoka sisteminti.

Pastebėjau, kad yra mokyklų, kuriose geometrija ir stochastika yra mūsų silpnosios vietos. Pasiekimai rodo, kad 4 klasėje dar viskas gerai, pasiekiami vidutinių ar net aukštesnių rezultatų. Bet vyresnėse klasėse tie pagrindai nebepadeda, vaikas krinta žemyn, nebesurenka nė 50 proc. taškų. Siūlyčiau skirti konsultacijas ne matematikos, bet geometrijos arba stochastikos mokytis. Yra mokyklų, kuriose daug paralelinių aštuntų klasių, ir matyti, kad, pavyzdžiui, 8A klasėje pusė mokinių, sprenddami geometrijos uždavinius, nesurenka nė pusės taškų, o 8E tokių vaikų tik penki. Gali būti, kad 8A yra suformuota humanitariniu pagrindu (šoko, dainavo ir pan.). Jei tas pats mokytojas geba pasiekti aukštus rezultatus vienoje klasėje, tai ar jam nereikia keisti metodikos 8A klasėje. Jei dirba du skirtingi mokytojai, tai gal geometrijos konsultacijos gali būti skiriamos būtent 8A klasei.

Norėčiau pasiūlyti ir paklausti, ar yra realu panaudoti papildomas lėšas priemonėms įsigyti, atsižvelgiant į mokykloms siunčiamus duomenis. Gal priemonių paketus, pavyzdžiui, „Educa“ galima išskaidyti ir pasiimti tik teksto suvokimui patiprinti reikalingą užduočių dalį. Tokio atvejo, kai mokinys turėjo metinį pažymį 10, o per patikrinimą gavo 8, nelaikyčiau tragedija. Bet suprantu mokytojos vidinę įtampą, nes mokytoja, rašydama įvertinimą, yra tikra savo sprendimu. Šiuo metu vyksta vertinimo standartizavimo mokymai. Ne dalyko išmanymas arba neišmanymas lemia, jog mokytojas parašo 8, nors mokinys yra vertas 6. Yra standartiniai susitarimai, pavyzdžiui, matematinis raštingumas, kuris reikalingas visiems, pavyzdžiui, sprendimo užrašymas viena forma. Jų žinojimas sustiprintų gebėjimus gerai jaustis prieš mokyklos administraciją, mokinių tėvus, kuriems taip pat reikia išaiškinti tuos susitarimus. Lankomumą reikėtų laikyti viena kertinių dedamųjų. Taip pat

prisiminkime, kad surinkti 60 taškų yra labai gerai, nes skalė skaičiuojama ne nuo nulio. Ačiū, kad netiesiogiai suformulavote užduotis Nacionalinei švietimo agentūrai, kad kalbate ta retorika, kuria ir norėtume, kad jūs kalbėtumėte.

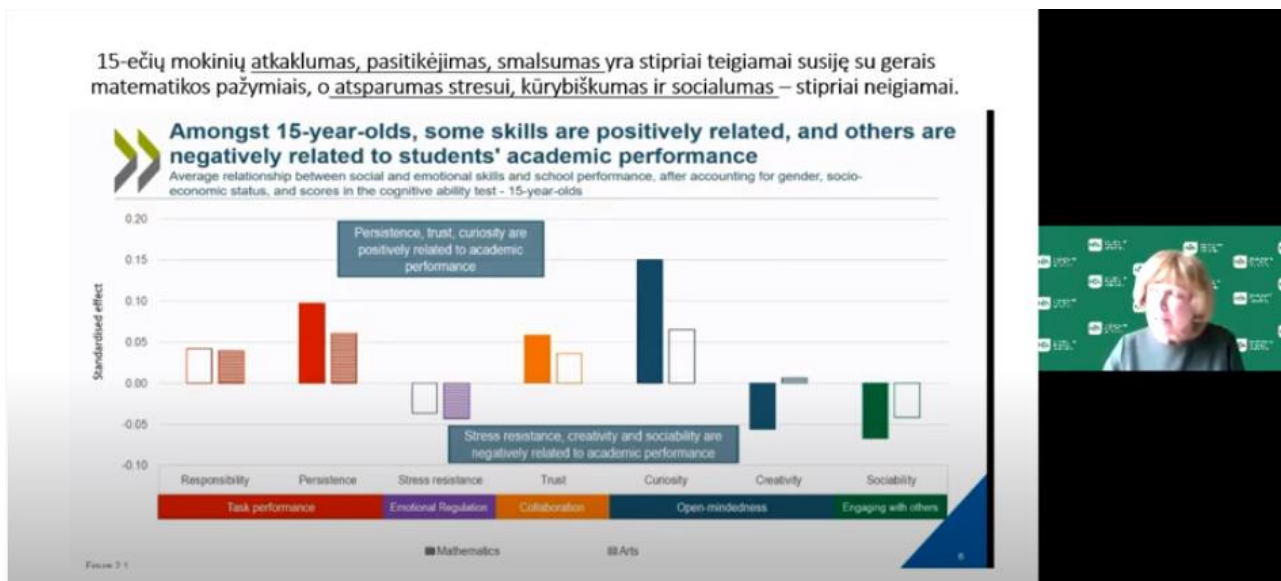
Dr. Vida Kazragytė, Nacionalinės švietimo agentūros Mokyklų veiklos plėtros skyriaus metodininkė

Norėčiau pakalbėti apie naują EBPO atliktą socialinių ir emocinių įgūdžių tyrimą, pristatytą šių metų rugsėjo 7 d. per vaizdo konferenciją. Teko klausytis EBPO Švietimo ir įgūdžių direktorato direktoriaus Andreas Šleicher pranešimo, tad dabar norėčiau perduoti jo mintis, naudodamasi jo skaidrėmis.

Socialiniai ir emociniai įgūdžiai – tai smalsumas, atkaklumas, tvirtumas, emocijų reguliavimo sritis, apimanti toleranciją ir kt. Esame įpratę tai vadinti savybėmis, komentatoriai tai įvardijo gyvenimo įgūdžiais, nekognityviniais įgūdžiais.

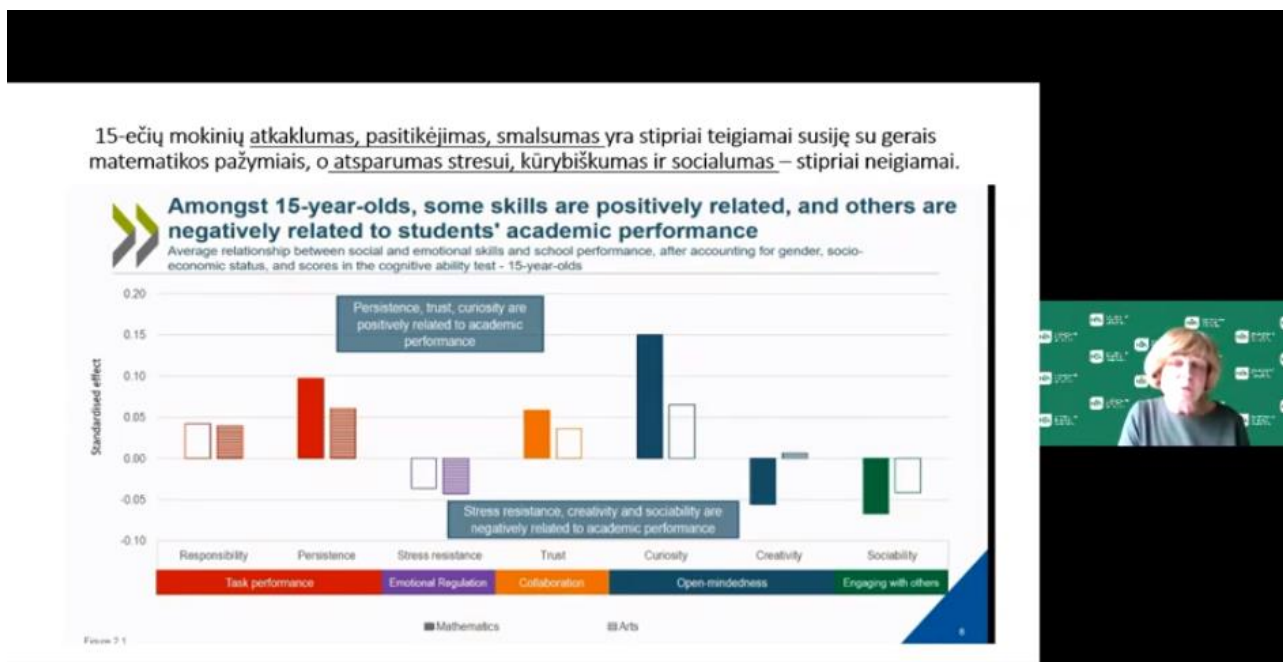

Tyrimas įdomus tuo, kad apima visą pasaulį, įtraukus reprezentatyvius miestus.

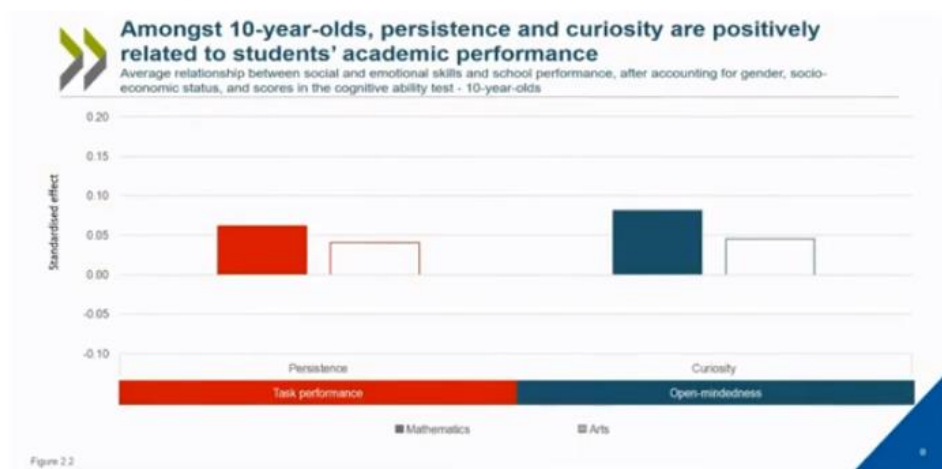
Tyrimė naudotos apklausos ir EBPO per daugelį metų sukauptas duomenų bankas. Rezultatai yra apie dešimtmečius (mūsų 4 klasės mokinius) ir penkiolikmečius (mūsų 8 klasės mokinius). Tyrimas parodė, kad penkiolikmečių tokie įgūdžiai, kaip atkaklumas, pasitikėjimas, smalsumas ir ypač intelektualinis smalsumas, yra stipriai teigiamai susiję su gerais matematikos pažymiais, o stipriai neigiamai yra susiję su atsparumu stresui, kūrybiškumu ir socialumu. Ir pavaduotojos kalbėjo, kad mokiniai atsipalaiduoja, vadinasi, yra atsparūs stresui, nesijaudina. Tai viena iš priežasčių, kodėl nėra gerų pažymių.

Menų situacija yra panaši, tik šių dalykų užduočių teigiami įvertinimai yra šiek tiek susiję su kūrybiškumu.

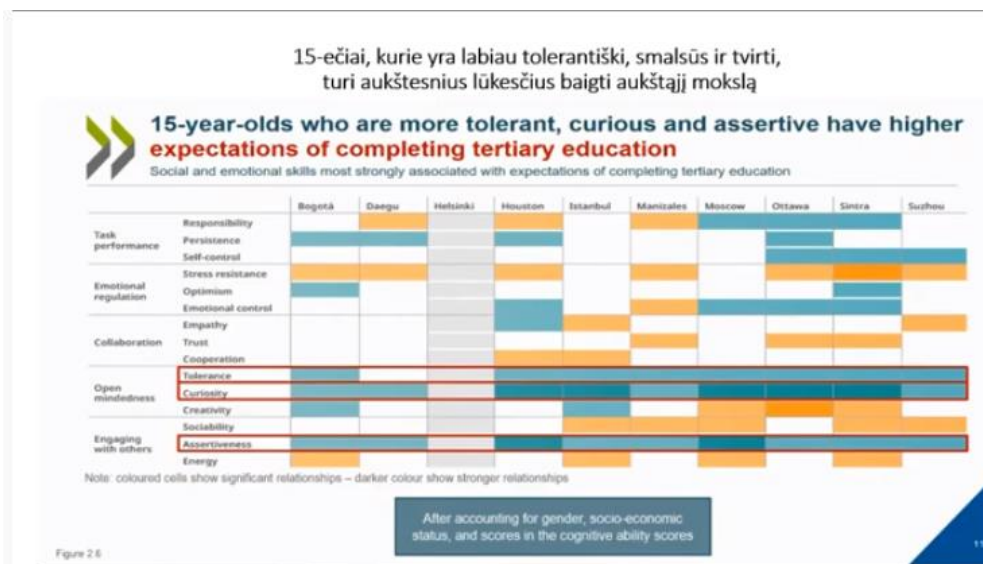

Atkaklumas yra toks įgūdis, kuris glaudžiai susijęs su vidine motyvacija, o tai ir yra tarsi už gerų pažymių – kaip atrama. Visas tyrimas ir skirtas tam, kas yra kaip antras planas, lemiantis gerus akademinis pasiekimus.

10-ečių mokinių atkaklumas ir smalsumas taip pat yra stipriai teigiamai susijęs su gerais matematikos pažymiais

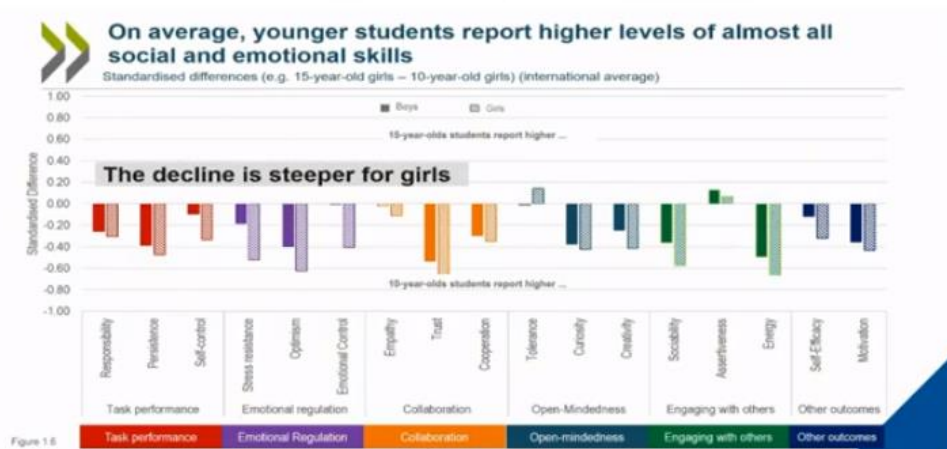

Dešimtmečių matematikos rezultatai panašūs į penkiolikmečių.

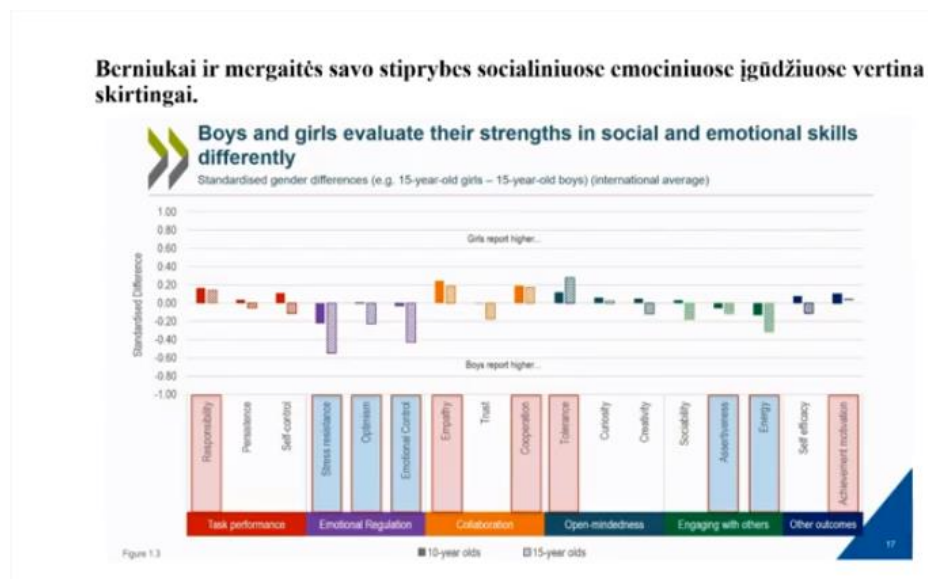

Penkiolikmečiai, kurie yra labiau tolerantiški, smalsūs ir tvirti, sakytume, tvirto būdo, ne tik gauna geresnius matematikos pažymius, bet ir turi aukštesnius lūkesčius baigti aukštąjį mokslą. Skaidrėje tamsiai žalia spalva rodo stiprų koreliacinį ryšį tarp smalsumo ir atkaklumo įgūdžių bei siekio baigti aukštąjį mokslą.

Augant įgūdžiai prarandami. Vidutiniškai 10-ečiai rodo aukštesnius beveik visus socialinius ir emocinius įgūdžius nei 15-ečiai. Mergaičių šių įgūdžių nuosmukis yra didesnis.

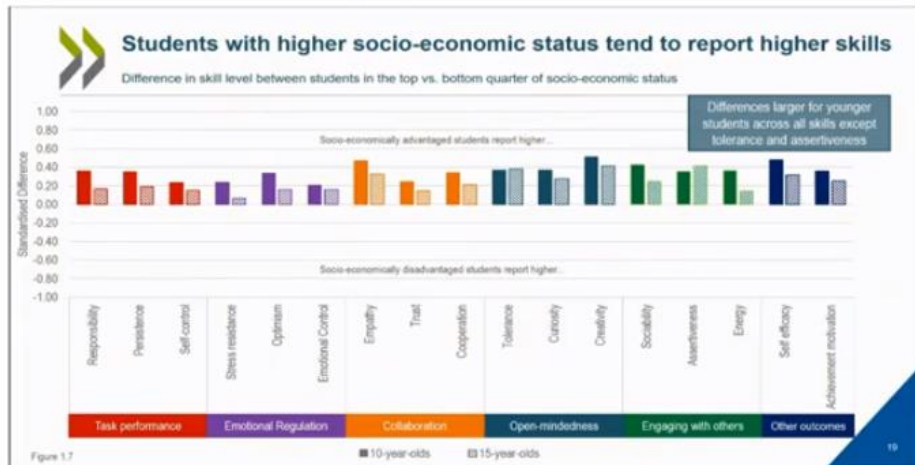

Liūdna žinia, kad augant socialiniai emociniai įgūdžiai prarandami. Beveik visi socialiniai emociniai dešimtmečių įgūdžiai yra aukštesni negu penkiolikmečių. Mergaičių šių įgūdžių nuosmukis didesnis. Kol kas nebuvo analizuojama, kodėl taip yra. Tik šių rezultatų pristatymo metu viena psichologė paaiškino, jog penkiolikmečių savimonė ir sąmoningumas yra aukštesni. Penkiolikmečiui atkaklumas yra visai kas kita negu dešimtmečiui. Penkiolikmetis mato daugiau, turi daugiau interesų ir norų, daugiau supranta, kiek išgalių reikia pasiekimams.

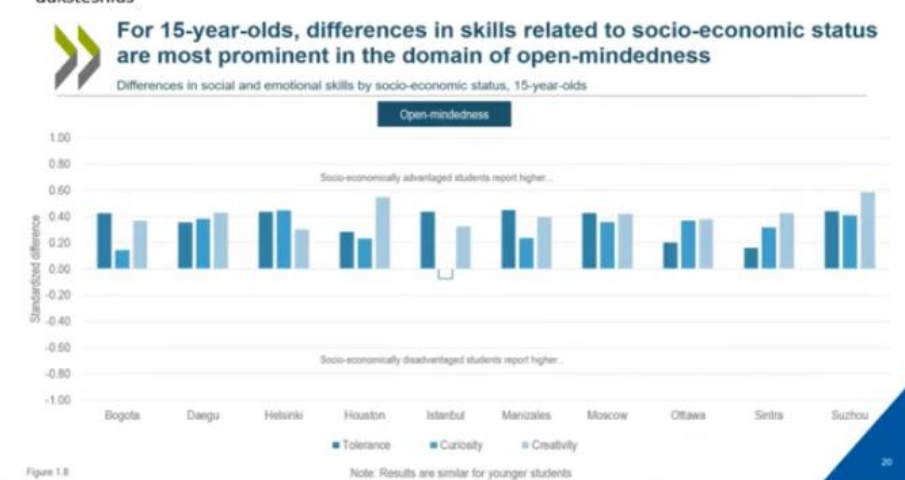
Dešimtmetės mergaitės sako, jog jos turi gerus savikontrolės, atsakingumo, empatijos, bendradarbiavimo, tolerancijos įgūdžius, o berniukai teigia, kad jie turi gerus emocijų valdymo, atsparumo stresui, optimizmo, tvirtumo, energingumo įgūdžius. Šleicheris neieškojo kokių nors paralelių su kitais rezultatais, bet vis tik akivaizdu, kad mergaitės nepasižymi tais socialiniais emociniais įgūdžiais, kurie svarbūs geriems matematikos rezultatams. Bent jau tokių įgūdžių neįvardija kaip savo turimų stiprių įgūdžių. Galbūt mokytojai mato tokius įgūdžius ir mano, kad galėtų, bet pačios taip negalvoja. Tyrimas parodė, kad šie skirtumai tarp lyčių didėja. Penkiolikmečių skirtumai tarp lyčių, vertinant savo stiprybes socialinių emocinių įgūdžių srityje, yra dar didesni.

Mokiniai, turintys aukštesnį socialinį ekonominį statusą, rodo aukštesnius beveik visus socialinius emocinius įgūdžius, išskyrus toleranciją ir tvirtumą. Ypač tai būdinga 10-ečiams.

Teigiama žinia ta, kad mokinių, kurių aukštesnis socialinis ekonominis statusas, beveik visi socialiniai emociniai įgūdžiai yra aukštesni, išskyrus toleranciją ir tvirtumą, negu mokinių, kurių žemesnis socialinis ekonominis statusas.

15-ečiai, turintys aukštesnį socialinį ekonominį statusą, atviro mąstymo srities įgūdžius rodo aukštesnius

Įdomu, jog penkiolikmečių, kurių aukštas socialinis ekonominis statusas, atviro mąstymo įgūdžiai yra aukštesni negu mokinių, kurių socialinis ekonominis statusas yra žemas. Atviro mąstymo įgūdžių sričiai tyrime priskiriama tolerancija, smalsumas ir kūrybingumas.

10 – ečių, turinčių aukštą socialinį ekonominį statusą, atsakingumas, atkaklumas, savikontrolė, reikalingi geram matematikos užduočių atlikimui, taip emocijų reguliavimo srities įgūdžiai (atsparumas stresui, optimizmas, emocijų kontrolė) yra aukštesni.

However, for younger students, differences in the domains of task performance and emotional regulation are more prominent

Differences in social and emotional skills by socio-economic status, 10-year-olds

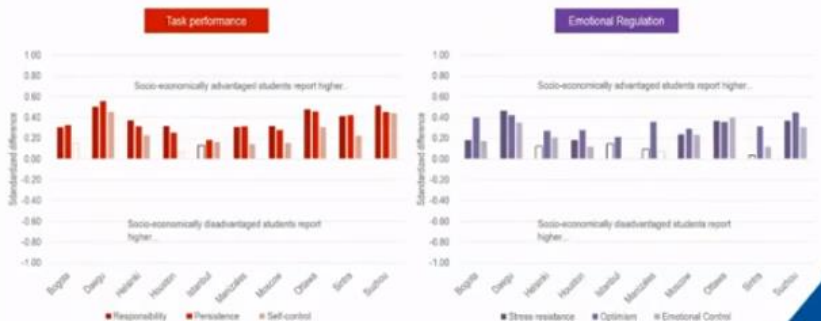

Figure 1.9

21

Taigi aukštas socialinis ekonominis statusas turi teigiamą reikšmę.

Mokiniai, kurių socialinis ekonominis statusas yra aukštesnis, labiau praranda socialinius ir emocinius įgūdžius 10-15 metų tarpsnyje

Students with high socio-economic status report a larger decline in social and emotional skills from age 10 to 15

Differences in social and emotional skills across age cohorts for the same socio-economic status

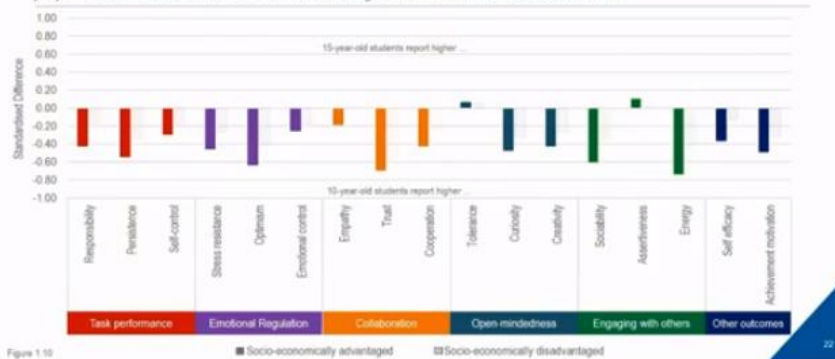

Figure 1.10

22

Bet dalykas tas, kad mokiniai, kurių aukštas socialinis ekonominis statusas, labiau praranda socialinius ir emocinius įgūdžius negu mokiniai, kurių socialinis ekonominis statusas yra žemas. Apie kitus tyrimo rezultatus tikiuosi pakalbėti kitoje viešojoje konsultacijoje pavaduotojams.

Konferenciją moderavo Albina Vilimienė, Nacionalinės švietimo agentūros Švietimo pagalbos departamento Mokyklų veiklos plėtros skyriaus vedėja

Medžiagą parengė Vida Kazragytė, Nacionalinės švietimo agentūros Švietimo pagalbos departamento Mokyklų veiklos plėtros skyriaus metodininkė